

Quina va ser la primera impressió quan vau conèixer el pare Batllori?

—Una cosa és quan fou la primera coneixença, més aviat poc memorable i un pèl superficial. Una altra cosa la primera vegada que em va impressionar. Fou quan vàrem parlar una tarda sols, amb calma i a fons, sobre història. Em fascinà. Així com ho dic. Ho he repetit sovint. Ho tinc escrit al meu diari. A més, ho he publicat: tothom ho pot llegir, si ho vol. He dit que em fascinà. Fascinant: parlàrem fins a hora foscant. Vaig aprendre més en aquelles lentes i intenses hores que en molts dels dies passats a classe en cursos feixucs, que aleshores em tocava de seguir a la Facultat d'Història Civil de Barcelona, on acabava la llicenciatura.

—Teníeu la sensació de ser davant un savi?

—Mai. De cap manera. Ara, això ha variat amb el temps. Us ho explico: ja des del principi de les nostres xerrades, a voltes inacabables, més aviat tenia la sensació de trobar-me amb un home excepcional. Hi tocava. Sabia què deia i de què parlava i fins on en podia parlar. Educat, atent, un si és no és adolescent. Reflexiu i apassionat alhora. Era seny i rauxa. Tot plegat. Més tard, tractant-lo a Roma des del 1978, vaig anar descobrint la seva enorme capacitat d'autoanàlisi. Això amagava una enganyosa timidesa, que la seva brillantor externa no manifestava. Però aquest autocontrol era la seva força: per això, penso, no deia en públic res fora mida. Ara, mai no he tingut la sensació de trobar-me davant un savi. El pare Batllori no és del tipus dels set savis... de Grècia o de Catalunya. Ell se'n riuria, si li diguéssim que el trobava savi. Perquè la seva saviesa començava per saber riure's d'ell mateix. Cuirassa potser defensiva. En tot cas, de vera humilitat i per tant de saviesa autèntica, no de set-ciències.

—Era una persona amb una capacitat intel·lectual enciclopèdica: en feia ostentació?

—Ben cert això de la seva capacitat... memorística. En això era fora mida. Jo preferiria dir, tanmateix, i perdoneu, que no era capacitat enciclopèdica, sinó més aviat una doble capacitat: primer retentiva perquè *retenia* quasi tot

“La saviesa del pare Batllori començava per saber riure's d'ell mateix”

El pare Josep Maria Benítez, en una de les aules de la Pontificia Universitat de Roma.

Josep Maria Benítez, jesuïta i historiador, revela des de Roma aspectes humans i intel·lectuals del pare Miquel Batllori. El pare Benítez, que ha estat degà de la Facultat d'Història Eclesiàstica de la Pontificia Universitat Gregoriana, on resideix, va ser una de les persones més properes a Batllori.

el que llegia, veia o sentia. “Ho recorda tot”, em deia el pare Eusebi Colomer, i m'ho confirmava fa poc el pare Yoldi. Segon, integrativa, perquè lligava i relacionava el que absorbia en un ver sistema categorial molt estructurat amb la lògica del seu cervell privilegiat. I tanmateix dubtava. El dubte era el seu consol. I potser la seva escapatòria. Sé que alguns han dit que ell feia ostentació del que sabia. Lògic. És el preu que els que saben han de pagar davant els qui no saben. Això li portà algun disgust. I jo he conegut els seus enemics. Alguns no el podien ni veure: el titllaven de fer ostentació —com dieu i potser amb un cert fonament— i l'atacaven d'orgull. Jo no gosaria dir-ho. Sabia distingir agudament entre vanitat, brillantor, orgull i supèrbia. Ara, no era vulgar. Gosaria dir que era un home d'elit, però senzill. M'explico?

—Us expliqueu. I quins moments més entranyables recordeu, al seu costat?

Benítez destaca el llegat del pare Batllori: la història de vuit segles de cultura catalana a Europa.

—Quantiosos. Inoblidables. Permeteu-me de triar. Lligant amb la resposta anterior, alguns moments molt íntims quan em demanava confidencialment, un cop ja decrepit, retirat a Sant Cugat, si jo creia que ell moriria de sobte d'un accident cerebral. Temia petar: “Faré un pet –em deia–; em mediquen per a la circulació.” Justament perquè ell sentia el propi cervell que anava a cent per hora! Això l'angoixava una mica. Volia que jo li digués que no petaria. I ell hi insistia: “L'infermer em posa la pomada Trombocid; vol dir que puc petar de trombosi.” Una vegada li vaig dir: “No, home; això és per a alleugerir les molèsties venoses superficials de la cama, que us piquen. Tranquil.” I en vàrem rellegir plegats el prospecte. Em fità amb els seus ulls maliciosos

i va dir només: “No sé, no sé.” Recordo un altre moment, anterior en el temps, de pregonia emoció entranyable. Fou el 1985 quan el pujava amb cotxe a Chianciano Terme. Culminant una apassionant conversa –tot fent carretera– sobre l'evolució d'Europa des de la pau de Westfàlia fins a la Segona Guerra Mundial, va tenir una efusió indescriptible d'intensa emoció: “Josep Maria, para; ara he arribat a una plenitud clarivident. Ho veig clar.” És a dir, veia clara una cosa: Europa havia estat, era i és així.

—Sou el seu deixeble: heu heretat característiques batllorianses?

—Disculpeu, tant de bo fos un bon deixeble del pare Batllori. Era un mestre inigualable. Sí que he heretat això: primer la descoberta més dialèctica,

no pietística, dels *Exercicis* de sant Ignasi, que ara, ves per on, tornen a posar-se de moda. Segon, el seu amor pels valors transcendentals suprems. Estimava el misteri. De característiques seves no sabria dir què en dec haver heretat: ho hauran de dir només els qui ens hagin conegut a tots dos. I que no ens comparin, si us plau: el motlle del pare Batllori es trencà quan fou fet com era. El que sí que sento és una gran nostàlgia d'ell: amb ningú més no he pogut xerrar tan engrescadorament com amb ell.

—Què en quedarà, del seu llegat?

—Molt: la història de vuit segles de cultura. Cultura a Europa i a Hispanoamèrica. Afegeixo i preciso: vuit segles de cultura catalana a Europa. És el que la gran iniciativa de l'editor Eliseu Climent va dur a terme feliçment, partint d'un dinar organitzat per Ramon Petit a la Academia de España en Roma, quan aquest n'era secretari. Vull dir la publicació de l'*Obra completa* del pare Batllori. Sota la direcció intel·ligent d'Eulàlia Duran i la col·laboració constant de Josep Maria Solericens, l'editorial 3i4 ha coronat la publicació d'aquest llegat. De Ramon Lluïa a Vicens i Vives. Us sembla poc? Tanmateix hi afegeixo: ell em deia que “de tot el que he escrit no en quedarà res”. I plausiblement tenia part de raó. La història, com sabeu, devora la història. Ell deia: “De mi només en quedarà un gest.” Però quin gest. És un gest exemplar. Un gest memorable i commemorable.

Miriam Díez
Roma

Cines Babel
Cines Albatros

CINES Albatros
Fra Lluís Colomer, 4 Acc. · València

Sweeney Todd

de Tim Burton

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

<p>Si ets subscriptor d'EL TEMPS: 4,40 € De dilluns a dijous i 6€ cap de setmana. <small>(Cal acompanyar el justificant de pagament)</small></p>	<p>Si ets lector d'EL TEMPS: 5,60€ de dilluns a dijous</p>
---	---